

Landtæger fra Læsø (Heteroptera, Geocorisae)

af HENRIK ENGHOFF

(With a summary: The land bugs of the island of Læsø).

INDLEDNING

Følgende oversigt over Læsøs landtæger er først og fremmest bygget på de undersøgelser, der omtales af Lomholdt (1972). Endvidere er medtaget materiale fra andre indsamlinger: J. Kr. Findal 1932–34, Entomologklubben i Århus 1969–70, J. Jørgensen (fangbakke) 1969, U. Søchting 1969 samt O. Karsholt & J. Jølnes 1971.

Alt i alt omfatter disse indsamlinger materiale fra følgende årstider: 4. maj, 22. maj–8. juni, 5. juli–7. august (intens indsamling 10.–28. juli), 12.–20. september, 1. oktober, 16.–19. oktober (intens indsamling) og 22. oktober. Ved »intens indsamling« menes, at der specielt er søgt efter landtæger. De øvrige tægefund er at betragte som biprodukter af indsamlinger med primært andet formål.

Der er hovedsagelig indsamlet imagines. Nymfer af visse karakteristiske arter er dog medtaget. Således er 2 arter, nemlig 4. *Odontoscelis dorsalis* og 5. *Eurygaster testudinaria* kun repræsenteret ved nymfer.

For at nedenstående artsliste kunne kaldes komplet, burde der også have været indsamlet »intens« i juni og august. Det er imidlertid min overbevisning, at langt de fleste af de arter, som findes på øen, er blevet registreret.

På grund af det store materiale (2740 individer) ville det være uoverkommeligt at publicere hvert enkelt eksemplars data. Oplysningerne om hver art er summeret op i 4 punkter: 1) antal fangne eksemplarer, 2) lokaliteter, hvor arten er taget (om de enkelte lokaliteter, se Lomholdt 1972), 3) hvilke tidsrum, arten er taget i (fangsttider for nymfer er holdt separat) samt 4) evt. bemærkninger.

Skønt materialet er ganske stort, er det ikke indsamlet på en måde, der giver detaljerede økologiske eller biologiske oplysninger, f. eks. forekomsttider eller relativ hyppighed på forskellige biotopstyper.

Landtæger fra Læsø

Nomenklatur og artsrækkefølge følger Wagner (1952, 1966, 1967). I nogle få tilfælde er artsopfattelsen forskellig fra Wagners, og der er da gjort opmærksom herpå. Af synonymy er kun medtaget de i »Danmarks Fauna« (Jensen-Haarup, 1912) benyttede navne.

Ved undersøgelsen af Læsøs landtæger har følgende personer været mig til stor hjælp og bringes her den varmeste tak:

Mag. scient. Nils Møller Andersen og overdyrlæge Sven Gaun har hjulpet med bestemmelserne af mange vanskelige arter. Hr. Carlo F. Jensen har venligst stillet materiale fra Naturhistorisk Museum, Århus, til min rådighed.

ARTSLISTE

CYDNIDAE

1. *Thyreocoris scarabaeoides* (L.). – 2 stk. – Østerby (grusgrav), »På sandmarkerne«. – 4. maj, 31. maj.
2. *Legnotus picipes* (Fall.) (*Gnathocomus picipes* Fall.). – 5 stk. – Danzigmand, Nordmarken, Østerby og omegn. – 15.–23. juli.
3. *Sebirus biguttatus* (L.). – 19 stk. – Klitplantagen, Skoven, »Læsø«. – 7.–8. juni, 13.–16. juli.

SCUTELLERIDAE

4. *Odontoscelis dorsalis* (F.). – 1 stk. (nymfe). – Nordmarken. – 1. juni.
5. *Eurygaster testudinaria* (Geoffr.). – 1 stk. (nymfe). – Nordmarken. – 15. juli. – *E. testudinaria* bestemmes efter »Danmarks Fauna« til *E. maura* (L.), en art, der er sjælden hos os, hvorimod *testudinaria* er temmelig almindelig.

PENTATOMIDAE

6. *Aelia acuminata* (L.). – 62 stk. – Byrum og omegn, Klitplantagen, Klitplantagen (have), Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet), Paradiset, Skoven, Vester Nyland, Vesterø Mejeriby, Østerby og omegn. – 24.–25. maj, 2.–8. juni, 11.–28. juli, 16. okt.
7. *Neotiglossa pusilla* (Gmel.) (*inflexa* Wolff). – 3 stk. – Klitplantagen. – 13.–16. juli.
8. *Holcostethus vernalis* (Wolff) (*Peribalus vernalis* Wolff). – 7 stk. – Byrum og omegn, Klitplantagen, Nordmarken, Vesterø Mejeriby. – 24. maj, 13.–22. juli.
9. *Dolycoris baccarum* (L.). – 47 stk. – Danzigmand, Klitplantagen, Nordmarken, Skoven, Vesterø Mejeriby, Østerby og omegn, Østerby (grusgrav), »Læsø«. – 24. maj, 31. maj, 7.–8. juni, 11.–28. juli, 12. sept., 19. okt.
10. *Palomena prasina* (L.). – 21 stk. (5 nymfer). – Klitplantagen, Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet), Paradiset, Skoven. – 22. maj, 7.–8. juni, 14. juli, 20. sept., 16.–17. okt. (imagines). – 16.–17. juli, 20. sept., 17.–19. okt. (nymfer).
11. *Pitedia juniperina* (L.) (*Chlorochroa juniperina* L.). – 6 stk. (2 nymfer). – Klitplantagen, Kærene, Nordmarken, »Læsø«. – 7.–8. juni, 21. juli, 17. okt. (imagines). – 25. juli (nymfer).

12. *P. pinicola* (Muls. & Rey) (*Chlorochroa pinicola* Muls. & Rey.). – 4 stk. – Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet). – 13. juli, 16.–18. okt.
13. *Pentatoma rufipes* (L.). – 11 stk. (3 nymfer). – Skoven. – 13. juli.
14. *Eurydema oleraceum* (L.). – 8 stk. – Byrum og omegn, Skoven, Østerby og omegn, »Læsø«. – 14.–28. juli, 20. sept.
15. *Picromerus bidens* (L.). – 9 stk. – Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet), Skoven. – 25. juli, 16. okt. – In copula 16. okt.
16. *Troilus luridus* (F.). – 2 stk. (1 nymfe). – Skoven, »Læsø«. – 18. okt. (imago), 19.–20. sept. (nymfe).
17. *Rhacognathus punctatus* (L.). – 1 stk. – Nordmarken. – 26. juli.

ACANTHOSOMATIDAE

18. *Acanthosoma haemorrhoidale* (L.). – 7 stk. – Nordmarken, »Læsø«. – 11.–16. juli, 19.–20. sept.
19. *Elasmotethus interstinctus* (L.). – 17 stk. – Højsande, Klitplantagen, Klitplantagen (have), Nordmarken, Skoven. – 2.–8. juni, 12.–27. juli, 17.–22. okt.
20. *Elasmucha grisea* (L.). – 29 stk. – Højsande, Klitplantagen, Klitplantagen (have), Kærene, Nordmarken, Skoven, »Læsø«. – 2.–8. juni, 12.–30. juli, 19.–20. sept., 1. okt., 17. okt.

COREIDAE

21. *Coreus marginatus* (L.) (*Syromastes marginatus* L.). – 23 stk. – Byrum og omegn, Klitplantagen, Kærene, Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet), Østerby og omegn. – 2.–8. juni, 10.–26. juli, 19.–20. sept., 16. okt.
22. *Ceraleptus lividus* Stein. – 18 stk. (12 nymfer). – Klitplantagen (have), 27. juli, 4 imagines, 12 nymfer og Nordmarken (laboratoriet), 2. juni og 27. juli, 2 imagines. – Denne sjældne art, der i den oprindelige angivelse for Danmark var fejlbestemt til *Nemocoris falleni* Sahlb. (Jacobsen, 1915), iagttoges i stort antal i prof. J. Jørgensens have i Klitplantagen. Artens habitat var her et tilgroet brolagt område, hvor der bl. a. voksede kløver (*Trifolium* spp.), som angives at være dens foderplante (Wagner, 1966). Der sås langt flest nymfer.

ALYDIDAE

23. *Alydus calcaratus* (L.). – 31 stk. (12 nymfer). – Byrum og omegn, Klitplantagen, Østerby (grusgrav). – 13.–28. juli (imagines), 15. juli, 27. juli (nymfer).

CORIZIDAE

24. *Rhopalus maculatus* Fieb. (*Corizus maculatus* Fieb.). – 21 stk. – Klitplantagen, Kærene, Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet), Vester Nyland. – 2. juni, 11.–25. juli, 16. okt.
25. *Rh. parumpunctatus* (Schill.) (*Corizus parumpunctatus* Schill.). – 10 stk. – Byrum og omegn, Klitplantagen, Skoven, Østerby (grusgrav), »Læsø«. – 14. juli, 26.–28. juli. Den af Findal (1934–35) publicerede *Corizus maculatus* Fieb. (Læsø, 27. juli 1933) er i virkeligheden *parumpunctatus*, i øvrigt Findals eneste fejlbestemmelse.
26. *Myrmus miriformis* (Fall.). – 42 stk. – Byrum og omegn, Klitplantagen, Nordmarken, Rønnerne, Vester Nyland, Vesterø Mejeriby, Østerby (grusgrav). – 12.–27. juli.

Landtæger fra Læsø

27. *Chorosoma schillingi* (Schill.). – 38 stk. – Bovet Bugt, Danzigmand, Holtemmen, Klitplantagen, Nordmarken, Rønnerne, Vester Nyland, Vesterø Mejeriby, Østerby og omegn, Østerby (grusgrav), »Læsø«. – 5.–26. juli.

LYGAEIDAE

28. *Nysius thymi* (Wolff.). – 84 stk. – Danzigmand, Holtemmen, Klitplantagen, Nordmarken, Paradiset, Rønnerne, Vester Nyland, Østerby og omegn, Østerby (grusgrav). 12.–28. juli. – Årsagen til, at der er indsamlet så mange eksemplarer af denne art, var et håb om at finde *N. senecionis* (Schill.) (fanget 1967 ved Bøtø på Falster af N. Møller Andersen) eller *N. ericae* (Schill.) (sammenblandet med *thymi* i Zoologisk Museums samling, foreløbig er ét eksemplar (♂) med sikkerhed henført til *ericae* [Byaa v. Rønne, 9. aug. 1870, Løvendal]).
29. *N. helveticus* (H.–S.) (*lineatus* Costa). – 25 stk. – Højsande, Klitplantagen, Kærene, Paradiset, Vesterø Mejeriby. – 13.–25. juli.
30. *Kleidocerys resedae* (Panz.) (*Ischnorhynchus resedae* Panz.). – 5 stk. – Højsande, Klitplantagen, Skoven. – 12. juli, 27. juli, 17. okt.
31. *Cymus glandicolor* (Hahn). – 64 stk. – Klitplantagen, Klitplantagen (have), Kærene, Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet), Paradiset, Rønnerne, Syrsig, Vester Nyland, Vesterø Mejeriby, Østerby og omegn, Østerby (grusgrav). – 24. maj–2. juni, 11.–27. juli, 16. okt.
32. *C. claviculus* (Fall.). – 16 stk. – Klitplantagen (have), Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet). – 2. juni, 11.–16. juli.
33. *Ischnodemus sabuleti* (Fall.). – 28 stk. – Danzigmand, Nordmarken, Syrsig, Vester Nyland. – 25. maj, 12.–26. juli.
34. *Geocoris ater* (F.). – 1 stk. – »Sandmarkerne«. – 4. maj (Findal).
35. *Heterogaster urticae* (F.). – 1 stk. – Byrum. – 17. juli. – På stor nælde (*Urtica dioica*). – Sammen med *H. urticae* forekom her to arter, som ligeledes ikke er fundet andre steder på øen, nemlig 104. *Liocoris tripustulatus* (F.) og 125. *Heterotoma meriopterum* (Scop.).
36. *Ligyrocorys silvestris* (L.). – 13 stk. – Klitplantagen, Kærene, Paradiset, Østerby og omegn. – 13.–27. juli.
37. *Stygnocoris rusticus* (Fall.). – 4 stk. – Klitplantagen, Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet), Østerby (grusgrav). – 25.–27. juli, 16. okt.
38. *St. fuliginus* (Geoffr.) (*fuliginosus* Fourcr.). – 2 stk. – Nordmarken, Klitplantagen. – 27.–28. juli.
39. *St. pedestris* (Fall.). – 28 stk. – Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet), Skoven, Østerby (grusgrav). – 23.–26. juli, 16.–17. okt. In copula 16. okt.
40. *St. pygmaeus* (F. Sahlb.). – 1 stk. – Nordmarken. – 18. juli. – Ellers kun kendt fra Bornholm (Jansson, 1932) og Tisvilde.
41. *Drymus brunneus* (F. Sahlb.). – 5 stk. – Klitplantagen, Nordmarken, Skoven. – 27. juli, 17. okt.
42. *Eremocoris plebejus* (Fall.). – 1 stk. – Nordmarken. – 24. maj.
43. *E. abietis* (L.) (*erraticus* F.). – 5 stk. – Højsande, Klitplantagen, Nordmarken. – 23. maj, 12. juli, 24. juli, 16.–18. okt.
44. *Scolopostethus affinis* (Schill.). – 15 stk. – Klitplantagen, Kærene, Nordmarken. – 23. maj–1. juni, 11.–21. juli, 16.–19. okt.

45. *Sc. thomsoni* Reut. – 7 stk. – Klitplantagen, Nordmarken. – 12. juli.
 46. *Sc. decoratus* (Hahn). – 9 stk. – Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet), Rønnerne. 30. maj–2. juni, 13.–14. juli, 16.–19. okt.
 47. *Gastrodes grossipes* (Deg.) (*ferrugineus* L.). – 13 stk. – Kærene, Nordmarken, »Læsø«. – 11.–26. juli, 12.–20. sept., 16. okt.
 48. *Macrodema micropterum* (Curt.). – 20 stk. – Klitplantagen, Kærene, Nordmarken, Paradiset, Østerby (grusgrav). – 30.–31. maj, 11.–26. juli, 17. okt.
 49. *Pionosomus varius* (Wolff). – 21 stk. – Danzigmand, Nordmarken, Paradiset. – 23.–30. maj, 15.–27. juli.
 50. *Gonianotus marginepunctatus* (Wolff). – 6 stk. – Danzigmand, Nordmarken. – 30. maj, 12.–15. juli, 27. juli.
 51. *Trapezonotus arenarius* (L.). – 14 stk. – Byrum og omegn, Klitplantagen (have), Nordmarken (laboratoriet), Østerby (grusgrav). – 2. juni, 23.–26. juli. – Det danske materiale af *T. arenarius* er ikke revideret fuldstændigt, men synes at indeholde flere arter (se Andersen & Böcher, 1965). Eksemplarerne fra Læsø er dog *arenarius* s. str.
 52. *Sphragisticus nebulosus* (Fall.). – 2 stk. – Østerby (grusgrav). – 31. maj.
 53. *Rhyparochromus pini* (L.) (*Aphanus pini* L.). – 8 stk. – Højsande, Klitplantagen, Nordmarken, Paradiset, »Læsø«. – 4. maj, 31. maj–1. juni, 11.–27. juli.
 54. *Rh. lynceus* (F.) (*Aphanus lynceus* F.). – 6 stk. (nymfer). – Østerby (grusgrav). – 23. juli. – På krumhals (*Anchusa arvensis*). To af nymferne klækkedes 2. aug.
 55. *Peritrechus distinguendus* (Flor). – 1 stk. – Nordmarken. – 23. maj.
 56. *P. geniculatus* (Hahn). – 31 stk. – Klitplantagen, Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet), Østerby (grusgrav). – 31. maj, 10.–28. juli, 19. okt.

BERYTIDAE

57. *Neides tipularius* (L.). – 4 stk. (1 nymfe). – Klitplantagen (have), Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet). – 2. juni, 16. okt. (imagines), 12. juli (nymfe).
 58. *Berytinus minor* (H.-S.) (*Berytus minor* H.-S.). – 2 stk. – Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet). – 2. juni, 24. juli.
 59. *B. signoreti* (Fieb.) (*Berytus signoreti* Fieb.). – 1 stk. – Østerby (grusgrav). – 23. juli.

PIESMIDAE

60. *Piesma maculatum* (Lap.). – 5 stk. – Nordmarken, Skoven, Østerby (grusgrav). – 31. maj, 13.–15. juli.

SALDIDAE

61. *Chiloxanthus pilosus* (Fall.) (*Salda pilosa* Fall.). – 1 stk. – Rønnerne. – 7. juli (Findal).
 62. *Salda littoralis* (L.). – 8 stk. – Rønnerne. – 7.–14. juli, 30. juli.
 63. *Chartoscirta cincta* (H.-S.) (*Salda cincta* H.-S.). – 1 stk. – Højsande (ved Foldgårdssøen). – 12. juli.
 64. *Ch. cocksi* (Curt.) (*Salda cocksi* Curt.). – 2 stk. – Rønnerne. – 14. juli.
 65. *Halosalda lateralis* (Fall.) (*Salda lateralis* Fall.). – 14 stk. – Rønnerne. – 7.–14. juli.
 66. *Micracanthia marginalis* (Fall.). – 1 stk. – Kærene. – 25. juli. – Ikke før angivet for

Landtæger fra Læsø

- Danmark. Der foreligger dog et eksemplar, taget af E. Bro Larsen ved Gammelgab i Vestjylland 14. juli 1964. Desuden er arten fundet i antal i Sandmilen ved Skagen af I. Bødker Thomsen og H. Enghoff i sommeren 1971.
67. *Saldula pilosella* (Thms.) (*Salda pilosella* Thms.). – 1 stk. – Rønnerne. – 14. juli.
  68. *S. saltatoria* (L.) (*Salda saltatoria* L.). – 17 stk. – Klitplantagen (have), Nordmarken, Paradiset, Østerby (grusgrav). – 23. maj–2. juni, 15.–31. juli.
  69. *S. pallipes* (F.) (*Salda pallipes* F.). – 2 stk. – Byrum og omegn, Paradiset. – 16.–17. juli. – Meget nærstående til følgende art. Da de to foreliggende eksemplarer er ♀♀, må bestemmelsen tages med et vist forbehold.
  70. *S. palustris* (Dgl. Sc.). – 28 stk. – Rønnerne, Syrsig. – 14. juli, 26. juli. – Ikke før angivet fra Danmark. Zoologisk Museums samling af *S. pallipes* (F.) (nr. 69) har imidlertid vist sig at indeholde både *pallipes* og *palustris*.

TINGIDAE

71. *Acalypta parvula* (Fall.). – 2 stk. – Klitplantagen. – 27. juli, 17. okt. – Eksemplaret fra 17. okt. er noget beskadiget, så artsbestemmelsen er ikke helt sikker.
72. *Dictyonota tricornis* (Schrk.). – 8 stk. – Klitplantagen, Nordmarken, Østerby (grusgrav), »Sandmarkerne«. – 7. juli, 23.–28. juli.
73. *Derephysia foliacea* (Fall.). – 26 stk. – Klitplantagen, Klitplantagen (have), Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet), Vesterø Mejeriby, Østerby (grusgrav). – 13. juli–7. aug., 16. okt.

REDUVIIDAE

74. *Coranus subapterus* (Deg.). – 10 stk. (7 nymfer). – Klitplantagen, Nordmarken, Vesterø Mejeriby, Østerby (grusgrav), »Læsø«. – 26. juli, 12. sept. (imagines), 30.–31. maj, 14.–23. juli (nymfer).

NABIDAE

75. *Nabis limbatus* Dahlb. – 15 stk. – Højsande, Kærene, Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet), Paradiset, Skoven, Østerby og omegn. – 12.–26. juli, 16. okt.
76. *N. lineatus* Dahlb. – 1 stk. – Vester Nyland. – 22. juli.
77. *N. flavomarginatus* Scholtz. – 54 stk. – Bovet Bugt, Byrum og omegn, Klitplantagen, Nordmarken, Paradiset, Rønnerne, Skoven, Syrsig, Østerby og omegn, Østerby (grusgrav). – 12.–27. juli.
78. *N. ferus* (L.). – 7 stk. – Klitplantagen (have), Kærene, Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet), Paradiset, Skoven. – 2. juni, 16. juli, 25. juli, 16.–18. okt.
79. *N. pseudoferus* Remane. – 3 stk. – Byrum og omegn, Nordmarken. – 14.–15. juli, 16. okt.
80. *N. ericetorum* Scholtz. – 57 stk. – Højsande, Klitplantagen, Kærene, Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet), Paradiset, Syrsig, Østerby (grusgrav). – 30. maj–2. juni, 11.–26. juli, 16. okt.

MICROPHYSIDAE

81. *Myrmedobia coleoprata* (Fall.). – 1 stk. – Kærene. – 25. juli.

ANTHOCORIDAE

82. *Temnostethus gracilis* Horv. – 2 stk. – Skoven, Østerby og omegn. – 20.–24. juli.
 83. *Anthocoris nemoralis* (F.). – 8 stk. – Danzigmand, Nordmarken. – 11.–13. juli.
 84. *A. gallarum-ulmi* (Deg.). – 4 stk. – Klitplantagen (have). – 27. juli. – Fandtes på sin typiske habitat: bladgaller på elm (*Ulmus*) af bladlusen *Schizoneura ulmi* (L.).
 85. *A. nemorum* (L.). – 62 stk. – Byrum og omegn, Højsande, Klitplantagen, Kærene, Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet), Paradiset, Skoven, Østerby og omegn. – 24. maj, 2. juni, 11.–28. juli, 16.–17. okt.
 86. *Acompocoris pygmaeus* (Fall.). – 3 stk. – Nordmarken. – 25.–27. juli.

MIRIDAE

87. *Monalocoris filicis* (L.). – 9 stk. – Skoven. – 13. juli.
 88. *Dicyphus pallidicornis* (Fieb.). – 2 stk. – Byrum. – 17. juli. – På fingerbøl (*Digitalis*) i en have. Ikke før angivet for Danmark, men der foreligger flere upublicerede fund fra forskellige dele af landet.
 89. *Pithanus maerkeli* (H.–S.). – 49 stk. – Byrum og omegn, Klitplantagen, Kærene, Nordmarken, Paradiset, Rønnerne, Syrsig, Østerby (grusgrav). – 12.–27. juli.
 90. *Myrmecoris gracilis* (Sahlb.). – 7 stk. – Klitplantagen, Nordmarken, Østerby og omegn. – 13.–24. juli.
 91. *Stenodema calcaratum* (Fall.) (*Miris calcaratus* Fall.). – 97 stk. – Byrum og omegn, Danzigmand, Holtemmen, Højsande, Klitplantagen, Kærene, Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet), Paradiset, Syrsig, Vester Nyland, Vesterø Mejeriby, Østerby (grusgrav). – 1.–8. juni, 11.–27. juli.
 92. *St. trispinosum* Reut. – 25 stk. – Bovet Bugt, Byrum og omegn, Holtemmen, Nordmarken, Paradiset, Rønnerne, Vester Nyland. – 24. maj, 11.–26. juli.
 93. *St. virens* (L.) (*Miris virens* L.). – 5 stk. – Nordmarken, Vesterø Mejeriby, Østerby (grusgrav). – 22.–25. juli.
 94. *St. laevigatum* (L.) (*Miris laevigatus* L.). – 19 stk. – Byrum og omegn, Klitplantagen, Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet), Vesterø Mejeriby, Østerby (grusgrav). – 24. maj–8. juni, 12.–27. juli.
 95. *Notostira elongata* (Geoffr.) (*Megaloceraea erratica* L. part.). – 47 stk. – Bangsbo, Byrum og omegn, Danzigmand, Holtemmen, Klitplantagen, Kærene, Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet), Paradiset, Skoven, Vesterø Mejeriby, Østerby (grusgrav). 30. maj, 11.–27. juli, 16. okt. – Bestemmes efter »Danmarks Fauna« til *Megaloceraea erratica* L., der imidlertid omfatter to arter: *Notostira erratica* (L.) og *N. elongata* (Geoffr.); den sidste er langt den almindeligste i Danmark.
 96. *Trigonotylus elymi* (Thms.) (*Megaloceraea psammaecolor* Reut.). – 18 stk. – Danzigmand, Klitplantagen, Vester Nyland. – 12.–26. juli.
 97. *Tr. ruficornis* (Geoffr.) (*Megaloceraea ruficornis* Fourcr.). – 61 stk. – Danzigmand, Klitplantagen, Kærene, Nordmarken, Paradiset, Rønnerne, Syrsig, Vester Nyland, Østerby (grusgrav). – 11.–26. juli.
 98. *Teratocoris saundersi* Dgl. Sc. – 2 stk. – Bovet Bugt, Syrsig. – 25.–26. juli.
 99. *Leptopterna ferrugata* (Fall.) (*Leptoterna ferrugata* Fall.). – 59 stk. – Byrum og omegn, Danzigmand, Klitplantagen, Nordmarken, Rønnerne, Syrsig, Vester Nyland, Vesterø Mejeriby, Østerby (grusgrav). – 11.–26. juli.
 100. *Capsus ater* (L.) (*Rhopalotomus ater* L.). – 35 stk. – Byrum og omegn, Klitplantagen,

Landtæger fra Læsø

- Nordmarken, Paradiset, Skoven, Østerby og omegn, Østerby (grusgrav). – 11.–26. juli.
101. *Polymerus brevicornis* (Reut.) (*Poeciloscytus brevicornis* Reut.). – 20 stk. – Danzigmand, Klitplantagen, Vester Nyland, Vesterø Mejeriby. – 13.–22. juli.
  102. *P. palustris* (Reut.). – 4 stk. – Nordmarken, Vester Nyland. – 11.–22. juli.
  103. *Camptozygum aequale* Vill. (*pinastri* Fall.). – 32 stk. – Klitplantagen, Kærene, Nordmarken, Paradiset, Rønnerne, Østerby (grusgrav). – 12.–27. juli.
  104. *Liocoris tripustulatus* (F.). – 1 stk. – Byrum. – 17. juli. – På stor nælde (*Urtica dioica*), se 35. *Heterogaster urticae*.
  105. *Agnocoris rubicundus* (Fall.) (*Lygus rubicundus* Fall.). – 25 stk. – Højsande, Klitplantagen, Nordmarken, Østerby og omegn. – 11.–27. juli.
  106. *Orthopis kalmi* (L.) (*Lygus kalmi* L.). – 1 stk. – Klitplantagen. – 17. juli.
  107. *O. rubricatus* (Fall.) (*Lygus rubricatus* Fall.). – 2 stk. – Byrum, Nordmarken. – 17. juli.
  108. *Exolygus rugulipennis* Popp. (*Lygus pratensis* L. part.). – 27 stk. – Klitplantagen, Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet), Vester Nyland, Vesterø Mejeriby. – 24. maj, 1.–2. juni, 11.–28. juli, 16. okt.
  109. *E. maritimus* E. Wagn. (*Lygus pratensis* L. part.). – 6 stk. – Danzigmand, Nordmarken, Syrsig. – 20.–26. juli, 16. okt. – Eksemplarerne fra Danzigmand (4 stk., 20.–23. juli) toges på den sjældne sølvælde (*Atriplex sabulosum*) sammen med 132. *Orthotylus flavosparsus*.
  110. *E. pratensis* (L.) (*Lygus pratensis* L. part.). – 16 stk. – Byrum og omegn, Nordmarken, Nordmarken (laboratoriet), Skoven. – 22. maj, 1.–8. juni, 11.–17. juli, 19.–20. sept., 16.–17. okt.
  111. *Lygus contaminatus* (Fall.). – 21 stk. – Klitplantagen, Kærene, Nordmarken, Skoven. 11.–28. juli.
  112. *L. spinolai* (Mey. D.). – 14 stk. – Klitplantagen, Kærene, Nordmarken, Østerby og omegn. – 11.–27. juli.
  113. *L. lucorum* (Mey. D.). – 11 stk. – Byrum og omegn, Klitplantagen, Nordmarken. – 12.–18. juli.
  114. *L. pabulinus* (L.). – 23 stk. – Byrum og omegn, Klitplantagen, Paradiset, Skoven. – 12.–22. juli.
  115. *Plesiocoris rugicollis* (Fall.). – 3 stk. – Nordmarken, Østerby og omegn. – 11. juli, 22.–27. juli.
  116. *Calocoris norvegicus* (Gmel.) (*bipunctata* F.). – 59 stk. – Bovet Bugt, Byrum og omegn, Klitplantagen, Kærene, Nordmarken, Vesterø Mejeriby. – 11.–27. juli.
  117. *C. roseomaculatus* (Deg.). – 23 stk. (2 nymfer). – Holtemmen, Nordmarken, Rønnerne, Vesterø Mejeriby, Østerby og omegn, Østerby (grusgrav). – 14.–26. juli (imagines), 14. juli (nymfer).
  118. *Adelphocoris seticornis* (F.). (*Calocoris seticornis* F.). – 10 stk. – Byrum og omegn, Klitplantagen, Nordmarken, Paradiset, Østerby og omegn. – 12.–27. juli.
  119. *A. lineolatus* (Gz.) (*Calocoris lineolatus* Gz.). – 17 stk. – Holtemmen, Klitplantagen, Kærene, Nordmarken, Vester Nyland, Østerby og omegn, Østerby (grusgrav). – 21.–28. juli.
  120. *Phytocoris populi* (L.). – 1 stk. – Klitplantagen. – 28. juli.
  121. *Ph. intricatus* Flor. – 2 stk. – Kærene, Nordmarken. – 25.–26. juli.
  122. *Ph. ulmi* (L.). – 11 stk. – Klitplantagen, Nordmarken, Østerby og omegn. – 11.–15. juli, 22.–27. juli. – Angives at leve på løvtræer og buske (Wagner, 1952; Southwood

- & Leston, 1959). Eksemplarerne fra Læsø er imidlertid fanget i urtevegetation. Blandt danske *Phytocoris*-arter menes ellers kun *Ph. varipes* Boh. at leve i urtevegetation (Böcher, 1967; Southwood & Leston, 1959; Wagner, 1952).
123. *Strongylocoris leucocephalus* (L.). – 10 stk. – Klitplantagen, Nordmarken, Vesterø Mejeriby. – 14.–22. juli. – Et eksemplar fra Nordmarken (♂, 14. juli) tilhører var. *steganooides* Sahlb., mens dyrene fra Klitplantagen og Vesterø Mejeriby tilhører nominatformen.
  124. *Orthocephalus saltator* (Hahn). – 25 stk. – Klitplantagen, Nordmarken, Paradiset, Rønnerne, Vester Nyland, Østerby (grusgrav). – 12.–27. juli.
  125. *Heterotoma meriopterum* (Scop.). – 4 stk. (nymfer). Byrum. – 17. juli. – På stor nælde (*Urtica dioica*), se 35. *Heterogaster urticae*.
  126. *Orthotylus bilineatus* (Fall.). – 24 stk. – Skoven. – 13. juli, 24. juli. – På bævreasp (*Populus tremula*).
  127. *O. marginalis* Reut. – 23 stk. – Højsande, Klitplantagen, Nordmarken. – 11.–28. juli.
  128. *O. diaphanus* Kb. – 1 stk. – Nordmarken. – 19. juli.
  129. *O. tenellus* (Fall.). – 1 stk. – Skoven. – 13. juli.
  130. *O. ericetorum* (Fall.). – 13 stk. – Klitplantagen, Kærene, Paradiset, Vesterø Mejeriby. 17.–25. juli. – I perioden 10.–28. juli 1969 (»intens indsamling«, se indledning) er *O. ericetorum* kun fundet fra 17. juli og fremefter. Endvidere er 12 af de 13 eksemplarer ♂♂. Det er derfor nærliggende at antage, at arten klækkes i sidste halvdel af juli måned, samt at ♂♂ klækkes først (den ene ♀ er fra 25. juli). De forholdsvis mange ♂♂ i materialet kan dog også tænkes at skyldes forskellig adfærd hos de to køn, således at ♂♂ lettere tages med vegetationsketsjeren (sml. Böcher, 1969: 297).
  131. *O. virescens* Dgl. Sc. – 18 stk. – Byrum, Klitplantagen. – 24.–25. juli. – På gyvel (*Sarothamnus scoparius*).
  132. *O. flavosparsus* Sahlb. – 17 stk. – Byrum, Danzigmand, Nordmarken. – 16.–20. juli. – Se 109. *Exolygus maritimus*.
  133. *Fieberocapsus flaveolus* (Reut.) (*Cyrtorrhinus flaveolus* Reut.). – 1 stk. – Syrsig. – 26. juli.
  134. *Globiceps fulvicollis cruciatus* Reut. (*selectus* Fieb.). – 20 stk. – Højsande, Klitplantagen, Nordmarken, Paradiset, Østerby (grusgrav). – 12.–27. juli. – En ♀ fra Nordmarken 16. juli er af Sven Gaun bestemt til »*salicicola*-typen«. Wagner (1952, 1967) regner med en særlig *Gl. salicicola* Reut., men berettigelsen af denne art er nok tvivlsom (jvf. 151. *Plagiognathus albipennis*).
  135. *Blepharidopterus angulatus* (Fall.) (*Aetorhinus angulatus* Fall.). – 11 stk. – Klitplantagen, Nordmarken, Paradiset. – 22.–28. juli.
  136. *Cyllocoris histrionicus* (L.) (*Cyllocoris histrionicus* L.). – 5 stk. – Nordmarken, Skoven. – 13.–16. juli.
  137. *Pilophorus cinnamopterus* (Kb.). – 1 stk. – Nordmarken (laboratoriet). – 26. juli. – På fyr (*Pinus*). Det fangne eksemplar var tilsyneladende nyklækket, i hvert fald er det i en meget indskrumpet stand, så bestemmelsen må tages med forbehold.
  138. *P. clavatus* (L.). – 1 stk. – Østerby. – 20. juli. – På sølvpoppe (*Populus alba*).
  139. *Systellonotus triguttatus* (L.). – 1 stk. – Kærene. – 21. juli.
  140. *Halodapus rufescens* (Burm.) (*Allodapus rufescens* Burm.). – 1 stk. – Nordmarken. – 26. juli.
  141. *Macrotylus paykulli* (Fall.). – 10 stk. – Klitplantagen. – 12. juli, 27. juli. – På stinkende krageklo (*Ononis arvensis*).

Landtæger fra Læsø

142. *Psallus ambiguus* (Fall.). – 1 stk. – Nordmarken. – 11. juli.
143. *Ps. betuleti* (Fall.). – 1 stk. – Nordmarken. – 27. juli.
144. *Ps. perrisi* Muls. – 2 stk. – Skoven. – 13. juli.
- 144a. *Ps. (Hylopsallus)* sp. ♀♀. – 3 stk. – Nordmarken, 11. juli og Skoven, 13. juli. – Sandsynligvis drejer det sig om 144. *Ps. perrisi*, hvortil de fangne *Hylopsallus*-hanner er henført af Sven Gaun.
145. *Ps. alni* (F.) (*Ps. roseus* F.). – 1 stk. – Kærene. – 21. juli.
146. *Ps. diminutus* (Kb.). – 2 stk. – Skoven, Vesterø Mejeriby. – 13.–22. juli.
147. *Ps. varians* (H.–S.). – 7 stk. – Klitplantagen, Skoven. – 12.–13. juli.
148. *Ps. flavellus* Stich. – 1 stk. – Skoven. – 13. juli. – Ikke før angivet for Danmark, men ifølge Sven Gaun meget almindelig på ask (*Fraxinus*).
149. *Plagiognathus chrysanthemi* (Wolff). – 90 stk. – Bovet Bugt, Byrum og omegn, Danzigmand, Klitplantagen, Kærene, Nordmarken, Skoven, Vester Nyland, Østerby (grusgrav). – 10.–28. juli.
150. *Pl. arbustorum* (F.). – 23 stk. – Byrum og omegn, Klitplantagen. – 12.–17. juli, 27. juli.
151. *Pl. albipennis* (Fall.) s. l. – 40 stk. – Bovet Bugt, Nordmarken, Rønnerne. – 14.–15. juli, 25. juli. – Eksemplarerne fra Nordmarken (4 stk., 15. juli) er taget på malurt (*Artemisia absinthium*), ved Bovet Bugt og på Rønnerne levede dyrene på strandmalurt (*Artemisia maritima*). Der er beskrevet en lang række *Plagiognathus*-arter af underslægten *Poliopterus* E. Wagn. (Wagner, 1952, 1967). Disse lever på forskellige *Artemisia*-arter og er uhyre svære at adskille. Eksemplarerne fra strandmalurt bør nok henføres til *Pl. litoralis* E. Wagn., mens eksemplarerne fra malurt nok er *Pl. albipennis* (Fall.) s. str. Hverken Sven Gaun eller forfatteren er imidlertid i stand til at se nogen tydelige forskelle, så alle *Poliopterus*'er føres her sammen til *Pl. albipennis* (Fall.) s. l.
152. *Chlamydatus pulicarius* (Fall.). – 69 stk. – Klitplantagen, Nordmarken, Vester Nyland, Østerby (grusgrav). – 10.–27. juli.
153. *Monosynamma nigrifula* (Zett.) (*Neocoris nigrifula* Zett.). – 24 stk. – Danzigmand, Højsande, Klitplantagen, Nordmarken, Rønnerne, Syrsig, Østerby (grusgrav). – 10.–27. juli.
154. *M. bohemanni* (Fall.) (*Neocoris bohemanni* Fall.). – 75 stk. – Bovet Bugt, Danzigmand, Højsande, Klitplantagen, Nordmarken, Syrsig, Vester Nyland, Østerby (grusgrav). – 11.–27. juli. – Af slægten *Monosynamma* er der beskrevet en række svært adskillige arter (Wagner, 1952). Af disse er nr. 153. *M. nigrifula* (Zett.) nogenlunde let at kende, men nogle af de Læsø'ske eksemplarer af *bohemanni* nærmer sig meget til *nigrifula*. Om en eller flere af de af E. Wagner beskrevne *Monosynamma*-arter skjuler sig i *bohemanni*-materialet, er der ikke gjort forsøg på at afgøre.
155. *Sthenarus rotermundi* (Sz.). – 29 stk. – Byrum og omegn, Klitplantagen, Østerby og omegn. – 14.–28. juli. – Alle eksemplarer på sølvpoppe (*Populus alba*).
156. *Phoenicocoris obscurellus* (Fall.). – 20 stk. – Klitplantagen, Kærene, Nordmarken, Vesterø Mejeriby. – 11.–27. juli.
157. *Lopus decolor* (Fall.) (*Oncotylus decolor* Fall.). – 65 stk. – Byrum og omegn, Holtømmen, Klitplantagen, Nordmarken, Paradiset, Rønnerne, Vester Nyland, Vesterø Mejeriby, Østerby (grusgrav). – 12.–27. juli.
158. *Placochilus seladonicus* (Fall.). – 44 stk. – Byrum og omegn, Klitplantagen, Nordmarken, Østerby og omegn, Østerby (grusgrav). – 12.–27. juli.

159. *Hoplomachus thunbergi* (Fall.). – 8 stk. – Klitplantagen, Skoven, Vesterø Mejeriby. – 12.–22. juli.
160. *Megalocoleus pilosus* (Schrk.). – 7 stk. – Byrum og omegn, Klitplantagen, Nordmarken. – 14.–15. juli, 27. juli. – På regnfang (*Tanacetum vulgare*).
161. *M. molliculus* (Fall.). – 12 stk. – Holtemmen, Klitplantagen, Vesterø Mejeriby, Østerby (grusgrav). – 13. juli, 22.–28. juli.
162. *Tytthus pygmaeus* (Zett.). – 3 stk. – Klitplantagen, Nordmarken, Østerby (grusgrav). 12. juli, 26. juli. – Hidtil kun kendt fra Rørvig (Böcher, 1967 samt 3 upublicerede fund ved forf.).
163. *Phylus coryli* (L.). – 4 stk. – Klitplantagen. – 12.–17. juli.

SAMMENLIGNING MED ANDRE FAUNISTISKE UNDERSØGELSER

Findal (1934–35) publicerede 15 arter af landtæger fra Læsø, nemlig 1. *Thyreocoris scarabaeoides*, 9. *Dolycoris baccarum*, 14. *Eurydema oleraceum*, 15. *Picromerus bidens*, 20. *Elasmucha grisea*, 24. *Rhopalus maculatus* (fejlbestemt; det eksemplar, jeg har set, var 25. *Rh. parumpunctatus*), 27. *Chorosoma schillingi*, 34. *Geocoris ater*, 47. *Gastrodes grossipes*, 53. *Rhy-parochromus pini*, 61. *Chiloxanthus pilosus*, 62. *Salda littoralis*, 65. *Halosalda lateralis*, 72. *Dictyonota tricornis* og 74. *Coranus subapterus*.

Blandt de 163 arter, som nærværende liste omfatter, er der 2 (34. *Geocoris ater* og 61. *Chiloxanthus pilosus*), som ikke er genfundet siden Findals indsamlinger i begyndelsen af 30'erne. Dette kunne tyde på, at der kan være andre arter, der er undgået opmærksomheden under de »intense« indsamlinger 1969–70 (jvf. indledning).

Listen over arterne omfatter 4 arter, der ikke før er angivet for Danmark, nemlig 66. *Micracanthia marginalis*, 70. *Saldula palustris*, 88. *Dicyphus pallidicornis* og 148. *Psallus flavellus*. For alle disse gælder det dog, at de er fundet andre steder i Danmark (se under de enkelte arter).

Ifølge en upubliceret liste, udfærdiget af N. Møller Andersen, kendes der i dag 426 landtægearter fra Danmark. Heraf er altså 163 eller 38% fundet på Læsø. Dette tal er højt sammenlignet med 100 arter fra Hansted-reservatet (Andersen og Böcher, 1965) og 90 arter fra Korshage i Odsherred (Böcher, 1967). Forklaringen må være, at der på Læsø er indsamlet på et større antal forskellige biotoper (løvskov, nåleskov, klit, hede, mose, strandeng, agerland, have) end ved de ovennævnte undersøgelser. Af arterne fra Hansted er 79 (79%) fundet på Læsø, og af arterne fra Korshage er 66 (73%) fundet. Til sammenligning kan nævnes, at kun 55 arter er fælles for Hansted og Korshage.

På grund af forskelle i indsamlingernes art er grundlaget for ovenstående sammenligninger nok for spinkelt, men det forekommer dog forfat-

Landtæger fra Læsø

teren klart, at *Læsøs landtægefauna ikke bærer præg af øens forholdsvis isolerede beliggenhed.*

FORSØG PÅ EN BEDØMMELSE AF MENNESKETS INDFLYDELSE PÅ LÆSØS LANDTÆGEFAUNA

Nedenstående er et forsøg på at beregne, hvor mange af de på Læsø fundne landtægearter, der skylder mennesket deres tilstedeværelse på øen. Det må straks understreges, at en sådan beregning er behæftet med særdeles stor usikkerhed, hvilket vil fremgå klart.

Som arter, hvis forekomst på Læsø er menneskebettinget, opfattes her: 1. Arter, der udelukkende er knyttet til indførte eller indslæbte planter, hvad enten dyrene selv er indslæbte (anthropochore) eller har nået Læsø på anden måde. 2. Arter, der kun er fundet synanthropt, dvs. på stærkt menneskeprægede biotoper, f. eks. haver, omkring gårde o. l. For disse arters vedkommende er værtsplanter af sekundær interesse; det væsentlige er, at dyrene må antages at være indslæbte.

Til denne inddeling er at bemærke, at en art udmærket kan tilhøre begge grupper (f. eks. 88. *Dicyphus pallidicornis*, som lever på fingerbøl (*Digitalis*) og derfor hører til gruppe 1, men også hører til gruppe 2, fordi den kun er fundet i en have). Sådanne arter er her optaget under gruppe 1, fordi den er bedst defineret. Mens det nemlig vil være forholdsvis nemt at afgøre, hvorvidt en given planteart er spontan eller ej i et område (planternes udbredelse i Danmark er jo ganske veludforsket), vil det oftest være umuligt at afgøre med blot nogenlunde sikkerhed, om en tægeart er indslæbt eller ikke. For arter, der ikke er knyttede til særlige planter (polyphage plantesugere og de fleste rovdyr) vil det således være uhyre vanskeligt at påvise, om de er menneskebettingede. Derfor vil det endelige tal på menneskebettingede arter snarere være for lavt end for højt.

Oplysninger om tægernes værtsplanter stammer dels fra egne iagttagelser, dels fra Southwood & Leston (1959) og Wagner (1952, 1966, 1967). Oplysninger om de relevante plantearters forekomst i Danmark, specielt Læsø (spontan kontra plantet eller indslæbt forekomst) er hentet fra Findal (1934–35), Jessen & Lind (1922–23), Rostrup & Jørgensen (1969) samt Wiinstedt (1932).

De relevante værtsplanter, som herefter kan antages at være menneskebettingede på Læsø, er følgende:

Fyr (*Pinus*) og gran (*Picea* og *Abies*). Skønt i hvert fald én repræsentant for granfamilien, nemlig skovfyr (*Pinus silvestris*) vides at have vokset i

Danmark i historisk tid, anses fyr og gran idag for indførte planter. Men netop på Læsø findes nogle eksemplarer af skovfyr, som menes at nedstamme fra den oprindelige, ikke plantede fyrreskov (Findal, 1934–35; Wiinstedt, 1932). Når de til fyr knyttede tægearter alligevel medregnes som menneskebetingede, sker det ud fra det synspunkt, at de enkelte individer af fyr, som muligvis er »oprindelige«, ikke kan antages i sig selv at huse en fauna af betydning. Det er dog et afgjort usikkerhedsmoment.

Sølvpoppe (*Populus alba*). I Danmark kun plantet (Rostrup & Jørgensen, 1969).

Hassel (*Corylus avellana*). Ifølge Findal (1934–35) forekommer hassel udelukkende som plantet på Læsø. Wiinstedt (1932) nævner dog hassel fra et par småkrat, så måske er hassel alligevel spontan på Læsø. I så fald kan den pågældende tæge (163. *Phylus coryli*) henregnes til gruppe 2, idet den kun er fundet i en have.

Elm (*Ulmus*). På Læsø kun plantet (Findal, 1934–35; Wiinstedt, 1932).

Gyvel (*Sarothamnus scoparius*). På Læsø kun plantet (Findal, 1934–35).

Krumhals (*Anchusa arvensis*). I hele Danmark indslæbt (Jessen & Lind, 1922–23).

Fingerbøl (*Digitalis purpurea*). I Danmark kun plantet og forvildet (Rostrup & Jørgensen, 1969).

Regnfang (*Tanacetum vulgare*). Ingen steder findes direkte oplysninger, om denne arts forekomst på Læsø er spontan eller ej. Udfra angivelserne hos Wiinstedt (1932) og udfra egne iagttagelser antager jeg dog, at den er indslæbt.

De tægearter, der er knyttede til ovennævnte planter, og som derfor falder ind under gruppe 1, er:

Fyr (<i>Pinus</i>) og	12. <i>Pitedia pinicola</i>
gran (<i>Picea</i> , <i>Abies</i>)	47. <i>Gastrodes grossipes</i>
	86. <i>Acompocoris pygmaeus</i>
	103. <i>Camptozygum aequale</i>
	107. <i>Orthops rubricatus</i>
	121. <i>Phytocoris intricatus</i>
	137. <i>Pilophorus cinnamopterus</i>
	156. <i>Phoenicocoris obscurellus</i>
Sølvpoppe (<i>Populus alba</i>)	155. <i>Sthenarus rotermundi</i>
Hassel (<i>Corylus avellana</i>)	163. <i>Phylus coryli</i>
Elm (<i>Ulmus</i>)	84. <i>Anthocoris gallarum-ulmi</i>
Gyvel (<i>Sarothamnus scoparius</i>)	131. <i>Orthotylus virescens</i>
Krumhals (<i>Anchusa arvensis</i>)	54. <i>Rhyparochromus lynceus</i>
Fingerbøl (<i>Digitalis purpurea</i>)	88. <i>Dicyphus pallidicornis</i>
Regnfang (<i>Tanacetum vulgare</i>)	160. <i>Megalocoleus pilosus</i>

Landtæger fra Læsø

Til 54. *Rhyparochromus lynceus* må knyttes den kommentar, at den også kan findes på andre *Boraginaceae* end krumhals, men fundet på Læsø var tydeligt knyttet til krumhals.

De arter, som ikke kan regnes til gruppe 1, men kan medtages i gruppe 2, er:

- 35. *Heterogaster urticae*
- 104. *Liocoris tripustulatus*
- 125. *Heterotoma meriopterum*

Se omtalen af disse arter under 35. *H. urticae*.

I alt må altså mindst 18 arter eller 11 % af den samlede fauna antages for menneskebetingsede på Læsø. Det må dog atter understreges, at det kun er et særdeles groft skøn.

Beregninger som ovenstående er forfatteren bekendt ikke foretaget for andre dyregrupper og andre områder, så der er ikke mulighed for at drage sammenligninger. Utvivlsomt vil det vise sig, at procenten af menneskebetingsede arter varierer stærkt mellem forskellige dyregrupper. En beregning baseret på »Danmarks Fauna«, bd. 73 (Hansen, 1966) viser således, at 25 af vore 77 (= 33 %) træbukkearter (*Cerambycidae*) er menneskebetingsede i Danmark. Det er hovedsagelig nåleskovsarterne, der bidrager til den høje procent.

SUMMARY:

The land bugs of the island of Læsø (Heteroptera, Geocorisae).

In the years 1969–71 the Geocorisan fauna of the island of Læsø in the northern Kattegat was investigated (see Lomholdt, 1972). The material together with a few older records (Findal, 1934–35) includes 163 species. These are listed on pp. 46–55.

Four of the species, viz. 66. *Micracanthia marginalis* (Fall.), 70. *Saldula palustris* (Dgl. Sc.), 88. *Dicyphus pallidicornis* (Fieb.) and 148. *Psallus flavellus* Stich. are new to the Danish fauna. They have, however, all been taken in other parts of Denmark, but have not yet been published. In connection with 28. *Nysius thymi* (Wolff) it is mentioned that *N. senecionis* (Schill.) and *N. ericae* (Schill.) have been found in Denmark, although not on Læsø. These two species also have not previously been published from Denmark.

By comparison with lists of species from other parts of Denmark (Andersen & Böcher, 1965; Böcher, 1967) it is concluded that the Geocorisan fauna of Læsø is not influenced by the rather isolated position of the island.

An attempt is made to determine the human influence on the Geocorisan fauna. The following groups of species are regarded as owing their presence on Læsø to man.

- 1) Species which are monophagous on plant species regarded as introduced to Læsø.
- 2) Synanthropic species, i. e. species only found near human habitations.

The 18 species fulfilling one or both of these criteria are listed on p. 57–58. The calculated »value of human influence« is thus $18:163 = 11\%$. The author is fully aware that this value is open to discussion. However, it is rather too low than too high since the two partly overlapping groups (see above) do not necessarily include all introduced species.

LITTERATUR

- Andersen, N. M. & Jens Böcher, 1965: Landtæger (Heteroptera, Geocorisae) fra Hansted-reservatet. *Ent. Meddr*, 30: 289–300.
- Böcher, Jens, 1967: The Heteroptera fauna of Korshage, Zealand, in relation to vegetation in late summer. *Ent. Meddr*, 35: 27–84.
- 1969: The Heteroptera fauna of Korshage, Zealand, II. A comparison July–August of the fauna of the herb stratum. *Ent. Meddr*, 37: 289–312.
- Findal, J. Kr., 1934–35: Læsø. *Flora og fauna*, 40: 137–152, 41: 17–32 & 129–152.
- Hansen, Victor, 1966: Biller XXII, Træbukke. *Danm. Fauna*, 73. København.
- Jacobsen, Oluf, 1915: Nye og sjældne danske Tæger. II. *Ent. Meddr*, 10: 246–250.
- Jansson, Anton, 1932: Bidrag till kännedommen om Bornholms Hemiptera Heteroptera. Fam. Nabidae-Scutelleridae. *Ent. Meddr*, 18: 175–185.
- Jensen-Haarup, A. C., 1912: Tæger. *Danm. Fauna*, 12. København.
- Jessen, K. & J. Lind, 1922–23: Det danske markukruds historie. *K. danske Vidensk. Selsk. Skr.*, 8. rk., 8.
- Lomholdt, O., 1972: Entomologiske undersøgelser på Læsø. *Ent. Meddr*, 40: 33–44.
- Rostrup, E. & C. A. Jørgensen, 1969: Den danske flora. 19. udgave. København.
- Southwood, T. R. E. & D. Leston, 1959: Land and water bugs of the British Isles. London & New York.
- Wagner, E., 1952: Blindwanzen oder Miriden. *Tierwelt Dtl.*, 41. Jena.
- 1966: Wanzen oder Heteropteren. I. Pentatomorpha. *Tierwelt Dtl.*, 54. Jena.
- 1967: Wanzen oder Heteropteren. II. Cimicomorpha. *Tierwelt Dtl.*, 55. Jena.
- Wiinstedt, K., 1932: Karplantevegetationen på Læsø. *Bot. Tidsskr.* 42: 89–182.

Forfatterens adresse/Author's address:
 Zoologisk Museum, Universitetsparken 15,
 2100 København Ø, Danmark.